Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2025

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

An Pholaitíocht agus an tSochaí

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid seo a leanas:

- Braitheann na mionsonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an gcaoi a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna atá ar fáil don fhreagra ar an scrúdpháipéar.

- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.

- Mar riail ghinearálta, más ann d’amhras faoi bhailíocht aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.

- Níl na moltaí ná na samplaí srl. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile srl.

An méid a leanas atá i gceist leis an bpróiseas marcála:

- Léitheoireacht agus anailís ar na freagraí go léir;

- Leithdháileadh marcanna ar na comhpháirteanna de réir na scéime comhaontaithe.

NÓTAÍ MÍNITHE A ÚSÁIDTEAR DON MHARCÁIL AR LÍNE

CUIREANN IN IÚL AN POINTE INA RAIBH MARCANNA BRONNTA

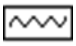 NÍL AN T-EOLAS BAILÍ / CUIREANN IN IÚL GO RAIBH AN ROINN SEO FEICTHE AGUS LÉITE AG AN SCRÚDAITHEOIR

LEATHANACH FEICTHE AG AN SCRÚDAITHEOIR

ROINN A

Ceist 1

Tá 15 cheist ann nach mór d'iarrthóirí 10 gcinn acu a fhreagairt.

50 marcanna - 10 x 5 mharc

(a) Sainaithin grúpa a d'fhéadfadh a bheith faoi ghannionadaíocht sna próisis chinnteoireachta i scoileanna agus mol bealach amháin le hionadaíocht an ghrúpa sin a mhéadú.

2 mharc + 3 mharc

Sainaithin an grúpa: 2M

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Scoláirí: Comhairle na nDaltaí/grúpaí fócais/suirbhéanna/freastal ar chruinnithe an Bhoird Bhainistíochta
- Tuismitheoirí: Cumann Tuismitheoirí/coistí comhairleacha/grúpaí plé
- Freagraí ábhartha eile

Cur síos an-mhaith	3M
Cur síos maith	2M
Cur síos réasúnta	1M

(b) Déan cur síos achomair ar an bhfáth ar cheart do shaoirse an phreasa a bheith ina phríomhghné d'aon sochaí dhaonlathach.

5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Feidhmíonn preas saor mar shrian ar chumhacht an rialtais trí iniúchadh agus anailís chriticiúil a dhéanamh ar bheartais agus ar ghníomhartha
- Cuidíonn sé le cothromaíocht chumhachta a choinneáil idir an rialtas, na meáin agus an pobal, rud a chuireann cosc ar an údarás a bheith ag dream amháin
- Freagraí ábhartha eile

Cur síos an-mhaith	4 - 5M
Cur síos maith	2 - 3M
Cur síos réasúnta	0 - 1M

(c) Mínigh an coincheap 'Staid an Nádúir' trí thuairim Thomas Hobbes nó John Locke.

5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Ligeann cumhacht ceannasach iomlán do dhaoine maireachtáil gan eagla a anama a bheith orthu (Hobbes)
- Bíonn daoine ar thóir síochána go nádúrtha agus chaithfidís a saol go síochánta gan rialtais (Locke)
- Freagraí ábhartha eile

Míniú an-mhaith	4 – 5M
Míniú maith	2 – 3M
Míniú réasúnta	0 – 1M

(d) Mínigh an ról atá ag na hAchtanna um Stádas Comhionann, 2000-2018, i dtaca le cosaint a thabhairt in aghaidh an idirdhealaithe in Éirinn.

5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Is sraith dlíthe in Éirinn iad na hAchtanna um Stádas Comhionann 2000-2018 atá ceaptha chun troid i gcoinne an idirdhealaithe agus comhionannas a chur chun cinn i réimsí éagsúla den tsochaí
- Cuirtear cosc leis na hachtanna sin le hidirdhealú ar bhonn deich gcúis sonracha: inscne, aois, stádas teaghlaigh, stádas pósta, creideamh, gnéaschlaonadh, cine, ballraíocht den lucht siúil agus a bheith ag fáil HAP

Míniú an-mhaith	4 – 5M
Míniú maith	2 – 3M
Míniú réasúnta	0 – 1M

(e) **De réir na Príomhoifige Staidrimh (POS, nó CSO i mBéarla), iarrthóirí fireanna ab ea 85% de na hiarrthóirí a thug faoin Staidéar Foirgníochta (AL) san Ardteistiméireacht in 2023, agus iarrthóirí baineanna ab ea 88% de na hiarrthóirí a thug faoin Eacnamaíocht Bhaile (AL).**
Déan trácht ar na staitisticí seo i gcomhthéacs cothroime/éagothroime oideachais in Éirinn.

5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Teoiricí Kathleen Lynch
- Infhaighteacht ábhar i scoileanna éagsúla
- Steiréitíopaí inscne i scoileanna
- Roghanna gairme bunaithe ar inscne

Tráchtaireacht an-mhaith	4 – 5M
Tráchtaireacht mhaith	2 – 3M
Tráchtaireacht réasúnta	0 – 1M

(f) **Déan trácht ar an teachtaireacht san íomhá seo i gcomhthéacs thíortha daonlathacha an lae inniu.**

5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Gearrann cánachas forchéimnitheach pionós ar rath/baineann sé an bonn de phrionsabail de chomhionannais os comhair an dlí
- Measann Liobraígh gur gadaíocht atá sa chánachas, go sáraíonn sé cearta an duine aonair chun maoin a bheith ina seilbh acu agus baineann sé an tsaoirse uait maidir le cinneadh a dhéanamh conas a chaitear do thuilleamh
- Tá go leor brainsí ag rialtais nua-aimseartha, cé go n-áiteodh roinnt daoine go mbeadh stát leis an líon cumhachtaí is ísle níos saoire, níor cheart do rialtais ach cearta an duine aonair a chosaint agus níor cheart dóibh íoc as leas sóisialach/oideachas
- Tá an cumas ag cánachas i nDaonlathais Liobrálacha an Iarthair chun athdháileadh saibhris a cheadú chun aghaidh a thabhairt ar neamhionannas

Tráchtaireacht an-mhaith	4 - 5M
Tráchtaireacht mhaith	2 - 3M
Tráchtaireacht réasúnta	0 - 1M

(g) "Más duine bocht tú, rialaíonn an bhochtaineacht an chaoi a mbreathnaíonn tú ort féin, an chaoi ina léiríonn tú muinín agus a labhraíonn tú, an chaoi ina bhféachann tú ar an domhan agus na brionglóidí a bhíonn agat." Katriona O'Sullivan.
Cén tábhacht a bhaineann leis an ráiteas seo i gcomhthéacs aicmí sóisialta in Éirinn?
5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Rochtain ar oideachas/ardoideachas/roghanna ábhair
- Cinnteacht phoist
- Úinéireacht tí/ceantar/áiseanna
- Rochtain ar chúram sláinte/folláine
- Tionchar: polaitiúil/cultúrtha
- Freagraí ábhartha eile

Freagra an-mhaith	4 - 5M
Freagra maith	2 - 3M
Freagra réasúnta	0 - 1M

(h) De réir Oxfam, tá níos mó saibhris ag 1% de na daoine is saibhre ar domhan ná mar atá ag 95% den chine daonna. Déan trácht ar an staitistic seo i dtaca le neamhionannas domhanda ioncaim. 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Coilíniú / trádáil dhomhanda / dul chun cinn teicneolaíochta / teoiric spleáchais
- Oideachas / cúram sláinte / míshocracht shóisialta / dúshaothrú
- Réitigh ar an gceist: cúnamh / trádáil chóir / spriocanna forbartha inbhuanaithe
- Freagraí ábhartha eile

Tráchtaireacht an-mhaith	4 - 5M
Tráchtaireacht mhaith	2 - 3M
Tráchtaireacht réasúnta	0 - 1M

(i) Déan cur síos ar dhá fheidhm atá ag Uachtarán na hÉireann. (3M+2M) 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Ceannasaí Uachtarach Óglaigh na hÉireann
- Ceapachán an Taoisigh, na n-airí agus na mbreithiúna
- An Dáil a thoghairm agus a dhíscaoileadh
- Reachtaíocht a shíniú isteach sa dlí nó billí a tharchur chuig an gCúirt Uachtarach
- Ionadaíocht a dhéanamh ar mhuintir na hÉireann ag imeachtaí

Cur síos an-mhaith	3M		
Cur síos maith	2M	Cur síos maith	2M
Cur síos réasúnta	1M	Cur síos réasúnta	1M

(j) Conas is féidir leis an teicneolaíocht cabhrú linn ár bhfadhbanna comhshaoil a réiteach i gcomhthéacs na forbartha inbhuanaithe? 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Foinsí fuinnimh níos glaine /fearais chliste
- Feabhsuithe ar bhainistíocht dramhaíola /athchúrsáil
- Monatóireacht níos fearr ar chúinsí timpeallachta

Freagra an-mhaith	4 - 5M
Freagra maith	2 - 3M
Freagra réasúnta	0 - 1M

(k) Mínigh an phríomhdhifríocht idir idirdhealú díreach agus idirdhealú indíreach. 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Tarlaíonn idirdhealú díreach nuair nach gcaitear chomh maith le duine aonair agus a chaitear le duine eile i gcúinsí comhchosúla go sonrach mar gheall ar thréith chosanta.
- Tarlaíonn idirdhealú indíreach nuair a chuireann beartas, riail nó cleachtas atá neodrach de réir cosúlachta daoine a bhfuil tréith chosanta ar leith acu faoi mhíbhuntáiste díréireach i gcomparáid le daoine eile.

Míniú an-mhaith	4 - 5M
Míniú maith	2 - 3M
Míniú réasúnta	0 - 1M

(l) **Ainmnigh agus déan cur síos achomair ar chóras neamhdhaonlathach rialtais amháin.**

5 mharc

D'fhéadfaí le hainm tagairt a dhéanamh do: 2M

- Dialathas, uathlathas, deachtóireacht, giunta míleata, réimeas ollsmachtach
- Sampla ábhartha

D'fhéadfaí le cur síos tagairt a dhéanamh do:

- Níl toghcháin ann / toghcháin doiléire
- Déanann níos lú daoine na cinntí
- Rialú rialtais an stáit

Cur síos an-mhaith	3M
Cur síos maith	2M
Cur síos réasúnta	1M

(m) **Déan cur síos ar dhá bhealach a ndéantar éagsúlacht teanga a chosaint laistigh den Aontas Eorpach (AE).**

(3M+2M) 5 mharc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Cairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh
- Erasmus+
- Lá Eorpach na dTeangacha
- Tacaíocht do theangacha mionlaigh
- Sampla ó thír san AE

Cur síos an-mhaith	3M		
Cur síos maith	2M	Cur síos maith	2M
Cur síos réasúnta	1M	Cur síos réasúnta	1M

(n) Tugadh isteach seilfeanna araide i lár chathair Bhaile Átha Cliath i mí Dheireadh Fómhair 2024 chun stop a chur le daoine a bheith ag ransú in araidí sa tóir ar bhuidéil phlaisteacha nár tugadh ar ais.
Déan trácht ar an ngá atá le seilfeanna araide i sochaí chomhaimseartha na hÉireann.
5 mharc

D’fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An conradh sóisialta/díothacht shóisialta
- An tábhacht a bhaineann le hathchúrsáil
- Feasacht a mhúscailt faoi athchúrsáil

Tráchtaireacht an-mhaith	4 - 5M
Tráchtaireacht mhaith	2 - 3M
Tráchtaireacht réasúnta	0 - 1M

(o) Ainmnigh an Smaointeoir Tábhachtach a luaitear le *Cur Chuige na nÁbaltachtaí*. Mínigh go hachomair an teoiric seo. **2 mharc + 3 mharc**

Ainm: Martha Nussbaum 2M

D’fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- 10 n-ábaltacht lena n-áirítear beatha, sláinte, sláine choirp srl

Míniú an-mhaith	3M
Míniú maith	2M
Míniú réasúnta	1M

ROINN B

Ceist 2 – 150 marc

(a) Bunaithe ar an bhfianaise i nDoiciméad A, cad iad na fáthanna ar vótáil daoine i dtoghcháin an AE? 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Costas maireachtála
- Staid eacnamaíochta
- Staid idirnáisiúnta
- Cosaint an daonlathais agus riail an dlí
- Nós daonlathach srl.

Cur síos an-mhaith	8 - 10M
Cur síos maith	4 - 7M
Cur síos réasúnta	0 - 3M

(b) Agus tagairt á déanamh agat do Dhoiciméad B, déan trácht ar na fáthanna a thug daoine fásta in Éirinn nár chaith siad vóta i dtoghcháin an AE. 10 marc

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- As baile
- Níorbh fhéidir leo cinneadh a dhéanamh conas vótáil
- Ceangaltais oibre
- Easpa spéise/muiníne sa chóras
- Míchumas/ceangaltais chúraim

Tráchtaireacht an-mhaith	8 - 10M
Tráchtaireacht mhaith	4 - 7M
Tráchtaireacht réasúnta	0 - 3M

(c) Déan trácht ar céatadán na vótálaithe (51%) sa toghchán Eorpach i nDoiciméad A. **20 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An líon ab airde in 1979/tháinig laghdú air go luath sna 2000idí, seasmhach thar 2019/2024
- Is mó seans go gcaithfidh fir vóta seachas mná
- Bíonn tionchar ag aois ar chéatadán na vótálaithe (is mó seans go gcaithfidh daoine níos sine vóta)
- Bhí seans níos mó ann go gcaithfeadh daoine a raibh íomhá dhearfach acu den AE vóta seachas iad siúd a raibh íomhá neodrach nó dhiúltach acu den AE

Tráchtaireacht an-mhaith	**16 - 20M**	neamhspleách agus léirsteanach
Tráchtaireacht mhaith	**11 - 15M**	ábhartha ach gan léargas
Tráchtaireacht réasúnta	**6 - 10M**	teoranta, easpa soiléireachta
Tráchtaireacht lag	**0 - 5M**	frithráiteach nó mearaithe

(d) Déan grinn-léirmheas ar an modheolaíocht a úsáideadh i nDoiciméad B. **20 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- An painéal ar líne
- Rialuithe Cuóta
- Samplaí ionadaíocha
- Ualú de réir inscne/aois/reiligiún/aicme shóisialta

Anailís chriticiúil an-mhaith	**16 - 20M**	neamhspleách agus léirsteanach
Anailís chriticiúil mhaith	**11 - 15M**	ábhartha ach gan léargas
Anailís chriticiúil mheasartha	**6 - 10M**	teoranta, easpa soiléireachta
Anailís chriticiúil lag	**0 - 5M**	frithráiteach nó mearaithe

(e) Bunaithe ar an bhfianaise sa dá dhoiciméad, cad iad na húdair imní atá ag vótálaithe in Éirinn atá forleathan ar fud an AE freisin? **20 marc**

D'fhéadfaí le freagraí tagairt a dhéanamh do:

- Géarchéim maidir leis an gcostas maireachtála/boilsciú
- Ceisteanna idirnáisiúnta (imirce agus tearmann/ coimhlintí idirnáisiúnta/gníomhaíocht aeráide)

Freagra an-mhaith	**16 - 20M**	soiléir, cruinn, léirsteanach
Freagra maith	**11 - 15M**	ábhartha ach gan léargas
Freagra réasúnta	**6 - 10M**	teoranta, easpa soiléireachta
Freagra lag	**0 - 5M**	frithráiteach nó mearaithe

(f) Déan measúnú ar ábharthacht na sonraí sa dá dhoiciméad do chinnteoirí agus do lucht déanta polasaithe an AE. **20 marc**

Freagra an-mhaith	**16 - 20M**	plé neamhspleách, léirsteanach le húsáid a bhaint as an dá dhoiciméad
Freagra maith	**11 - 15M**	plé ábhartha, gan léargas
Freagra réasúnta	**6 - 10M**	teoranta, easpa soiléireachta
Freagra lag	**0 - 5M**	frithráiteach nó mearaithe

(g) Agus úsáid á baint agat as an eolas sa dá dhoiciméad agus as an ráiteas thíos, cad iad na conclúidí is féidir linn a tharraingt faoin tábhacht atá le rannpháirtíocht na saoránach i gcomhthéacs an chonartha shóisialta? **50 marc**

Conclúidí **(30 marc)**

An-Mhaith	**24 - 30M**	fócasaithe, léirsteanach
Maith	**17 - 23M**	comhleanúnach, ábhartha
Réasúnta	**9 - 16M**	teoranta, lochtach
Lag	**0 - 8M**	mearaithe, míchruinn

Úsáid as doiciméid **(20 marc)**

An-Mhaith	**16 - 20M**	úsáid chuimsitheach as doiciméid
Maith	**11 - 15M**	úsáid bhunúsach as doiciméid
Réasúnta	**6 - 10M**	úsáid theoranta as doiciméid
Lag	**0 - 5M**	tá úsáid na ndoiciméad doiléir nó míchruinn

Roinn C

Aiste dhioscúrsach a mharcáil:

1. Léigh an aiste go léir gan aon mharcanna a bhronnadh.
2. Marcáil an aiste ag baint úsáid as an gcritéir marcála agus cur na marcanna le chéile.
3. Déan athbhreithniú ar an marc iomlán a bhronntar ag baint úsáid as na tuairiscíní banda gráid.
4. Chun an t-athbhreithniú mairc iomláin a chur i gcrích arís ag baint úsáid as an gcritéir.

Critéir Mharcála

	Sármhaith	An-mhaith	Maith	Réasúnta	Lag
Réamhrá (I)	Tugtar go díreach faoin gceist, soiléirítear í agus cuirtear i gcomhthéacs í.	Tugtar go díreach faoin gceist agus cuirtear í i gcomhthéacs.	Tugtar faoin gceist go réasúnta ach le beagán comhthéacsaithe.	Tugtar faoin gceist go neamhshoiléir gan comhthéacsú ar bith.	Ní thuigtear an cheist go pointe nó amach is amach.
10 marc	**9 - 10**	**7 - 8**	**5 - 6**	**3 - 4**	**0 - 2**
Eolas (K)	Tuiscint shoiléir chriticiúil. Eolas fairsing ar an gceist.	Aiste loighciúil an-mhaith bunaithe ar eolas agus tuiscint chuimsitheach ar an gceist. Níl earráidí suntasacha ar bith nó aon rud fágtha ar lár.	Aiste réasúnta bunaithe ar bhuneolas ach is beag an tuiscint ar an gceist. Beagán earráidí agus rudaí fágtha ar lár ann.	Aiste mhearaithe bunaithe ar leath-thuiscint den cheist. Tá earráidí suntasacha agus cuid mhór rudaí fágtha ar lár.	Léiríonn aiste lag beagán eolais nó gan eolas ar bith ar an gceist. D'fhéadfaí leis an eolas a bheith mícheart nó frithráiteach.
20 marc	**18 - 20**	**14 - 17**	**10 - 13**	**5 - 9**	**0 - 4**
Fianaise (E)	Aithnítear agus ceistítear go héasca réimse leathan foinsí fianaise atá ábhartha, údarásach agus inchreidte.	Aithnítear agus ceistítear réimse dóthanach fianaise atá ábhartha, údarásach agus inchreidte.	Aithnítear agus ceistítear réimse teoranta fianaise le spleáchas foriomlán ar shonraí gan chruthú.	Tá an fhianaise atá curtha i láthair simplíoch nó mearaithe. Níl ach baint dhoiléir ag an fhianaise leis an topaic.	Níl ach beagán fianaise nó gan fianaise ar bith curtha ar fáil / ní bhaineann an fhianaise don gceist.
20 marc	**18 - 20**	**14 - 17**	**10 - 13**	**5 - 9**	**0 - 4**
Anailís & Sintéis (A)	Argóint shármhaith bunaithe ar anailís chriticiúil agus grinn ar an bhfianaise.	Argóint an-mhaith bunaithe ar anailís chriticiúil agus grinn ar an bhfianaise.	Argóint mhaith bunaithe ar anailís bhunúsach den fhianaise.	Tá an argóint lochtach le fianaise theoranta ar anailís/anailís fhánach le míchruinneas suntasach.	Tá an argóint curtha le chéile go dona, mearaithe nó míloighciúil. Tá an anailís lag.
15 mharc	**13 - 15**	**10 - 12**	**7 - 9**	**4 - 6**	**0 - 3**
Meastóireacht (V)	Comhtháthaítear dearcthaí comparáideacha / malartacha go cuimsitheach. Tagtar ar chonclúidí léirsteanacha, neamhspleácha agus tugtar údar lena s(h)easamh féin go muiníneach.	Comhtháthú an-mhaith ar dhearcthaí comparáideacha/malartacha ar an argóint. Conclúidí neamhspleácha an-mhaith cruthaithe & a seasamh féin comhfhadaithe.	Comhtháthú an-mhaith ar dhearcthaí comparáideacha/malartacha ar an argóint. Tagtar ar chonclúidí neamhspleácha agus tugtar údar lena s(h)easamh féin.	Dearcthaí agus tuairimí comparáideacha/malartacha teoranta. Conclúidí teoranta neamhspleácha & ar an údar dá seasamh féin.	Gan tuairimí ná dearcthaí comparáideacha ar bith. Gan conclúidí neamhspleácha nó gan údar lena s(h)easamh féin.
15 mharc	**13 - 15**	**10 - 12**	**7 - 9**	**4 - 6**	**0 - 3**
Comhtháthú (C)	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar thuairimí agus dearcadh sármhaith.	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar thuairimí agus dearcadh an-mhaith.	Tá an t-eagrúchán agus bainistíocht ar smaointe bunúsach.	Eagrúchán agus bainistíocht theoranta ar smaointe agus iad mearaithe.	Tá easpa struchtúir, eagrúcháin, comhleanúnachais, béime,

	Béim agus soiléire sármhaith tríd is tríd. Struchtúr sármhaith	Béim agus soiléire an-mhaith ar fud. Struchtúr an-mhaith.	Struchtúr réasúnta	Struchtúr lag.	comhthéacs agus soiléire san aiste.
20 marc	**18 - 20**	**14 - 17**	**10 - 13**	**5 - 9**	**0 - 4**

H1 **90 + 100 Marc**	**H2** **80 - 89 Marc**	**H3** **70 - 79 Marc**	**H4** **60 - 69 Marc**	**H5** **50 - 59 Marc**	**H6** **40 + 49 Marc**	**H7** **30 - 39 Marc**	**H8** **0 - 29 Marc**
Tá an freagra ciallmhar; struchtúr maith ann agus tugann an fhianaise éagsúil, ábhartha agus cruinn tacaíocht dó ag baint úsáid as fianaise chomparáideach. Tá eolas cuimsitheach ar riachtanais an taisc shoiléir chomh maith le tuiscint agus smaointeoireacht neamhspleách. Tá an rannpháirtíocht ar an ábhar domhain agus tá údar cuimsitheach tugtha leis na breithiúnais agus na conclúidí a thugtar. Léiríonn an freagra seo eolas mionsonraithe bunaithe ar smaointeoireacht	Díríonn an freagra go soiléir agus go stuama ar an gceist a gcuirtear. Tá struchtúr an-mhaith ag na hargóintí agus iad tacaithe comhaontaithe ag fianaise ábhartha, cruinn agus éagsúil. Tá na pointí eagraithe go fíormhaith agus tá argóint chiallmhar an-mhaith curtha i láthair le dearcthaí comparáideacha. Tá rannpháirtíocht chriticiúil an-mhaith leis an ábhar. Breithiúnais agus conclúidí neamhspleácha curtha ar fáil agus le húdar réasúnta.	Díríonn an freagra go soiléir ar an gceist a socraíodh. Tuigtear go breá éilimh na ceiste. Tugtar tacaíocht mhaith do phointí le fianaise chruinn agus ábhartha go hiondúil. Tá na pointí eagraithe go maith agus tá argóint chiallmhar curtha i láthair. Tá fianaise de rannpháirtíocht chriticiúil leis an ábhar agus tá údar réasúnta ag na breithiúnais agus conclúidí atá curtha ar fáil.	Léiríonn an fhreagairt tuiscint bhunúsach ar an gceist. Tugann an fhreagairt aghaidh go réasúnta ar an gceist a leagadh síos. Eolas bunúsach ar an gceist. Tá na pointí a dhéanfar ábhartha agus beidh siad tacaithe ag roinnt tagairtí bailí agus léaráid. D'fhéadfaí áfach, go bhfuil roinnt pointí fágtha ina n-aonair agus níl siad comhtháite ina n-iomláine isteach in argóint chomhaontaithe. Beidh roinnt breithiúnas agus conclúidí	Léiríonn na freagraí go dtuigtear an cheist go measartha maith Eolas teoranta ar an gceist agus déanann na freagraí pointí éiginnte agus is beag an fhianaise a úsáidtear atá bailí agus oiriúnach. Tá na pointí a rinneadh teoranta agus ní dhéantar forbairt ar an bhfianaise go hargóint láidir agus comhaontuithe. Rannpháirtíocht criticiúil theoranta leis an ábhar agus bíonn easpa conclúidí atá comhaontuithe agus neamhspleách sna freagraí dá bharr.	Léiríonn na freagraí nach dtuigtear an cheist ach go pointe áirithe. Tá easpa béime soiléire sa fhreagra agus beidh nós aige imeacht ón bpointe nó ó phointe go pointe. Tógann an achoimre agus athrá áit an phlé go minic. Eolas teoranta ar an gceist le fíorbheagán fianaise chun tacaíocht a thabhairt do na pointí atá déanta. Tá rannpháirtíocht chriticiúil an-teoranta nó níl aon rannpháirtíocht leis an ábhar. Tá na breithiúnais agus conclúidí a chuirtear ar fáil neamhchinnte nó pearsanta le fíorbheagán údair.	Léiríonn an freagra gur tuigeadh na ceisteanna go pointe áirithe agus go bhfuil béim an fhreagra go dona. D'fhéadfaí cúpla pointe bailí a chur in iúl ach níl nasc eatarthu d'aon ghnó chun argóint a dhéanamh agus níl fianaise ar bith ann chun tacú leis na freagraí atá déanta. Níl fianaise ar bith ann de rannpháirtíocht chriticiúil leis an ábhar. Ní dhearna an t-iarrthóir breithiúnas, níor chruthaigh siad conclúidí neamhspleácha nó níor chuir siad údar ar fáil ar a dtuairim nó seasamh féin.	Léiríonn an freagra go dtuigtear an cheist go dona nó ní thuigfear an cheist in aon chor. Freagra an-dona nach gcuirtear, ar an gcuid is fearr de, ach píosaí scoilte d'eolas ar fáil leis le beagán nó gan pointí ábhartha ar bith. Ní chuirtear argóintí nó fianaise ábhartha ar bith ar fáil chun tacaíocht a thabhairt ar éilimh ar bith atá déanta. Tá an freagra an-dona agus tá easpa béime agus tá an léitheoir mearaithe. D'fhéadfaí le cúpla pointe a bheith míchruinn amach is amach nó neamhábhartha leis an gceist.

chriticiúil, léargas domhain, béim ghéar, argóint chumasach agus tá fianaise agus foinsí ag tabhairt tacaíocht dó.			neamhspleácha curtha ar fáil le beagán údair.		D'fhéadfaí athléamh a bheith riachtanach chun an chiall a thuiscint.		

Nóta: Bí cúramach gan phionós a ghearradh ar ghiorracht sciliúil, ná cúiteamh d'fhad gan údar.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónais sin **a shlánú síos**.

Tábla 400 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 400 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 300 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mharc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

TUAIRISC TIONSCADAIL SAORÁNACHTA

Réasúnaíocht agus taighde

- Mínigh an chúis leis an ngníomh atá roghnaithe agat a dhéanamh.
- Tabhair cuntas soiléir ar aidhmeanna an tionscadail saoránachta, na modhanna roghnaithe chun na haidhmeanna seo agus an plean gnímh a bhaint amach. Sa chás go bhfuil tionscadal grúpa ar bun, aithnítear aidhmeanna an dá ghrúpa don tionscadal agus na haidhmeanna a bhí agat mar dhuine chun do ról a chomhlíonadh.
- Achoimre a thabhairt ar an taighde a dhéantar lena n-áirítear na príomhthorthaí taighde (sonraí) a chur eolas ar fáil don ghníomh. Déan trácht ar na foinsí eolais a bhaintear úsáid astu chun eolas a chur ar fáil don ghníomh ar nós ábhair gréasánbhunaithe, litríocht, agallaimh, agus foinsí eile.
- Déan cinnte go gcuireann tú tagairtí iomlána sa roinn *Tagairtí agus Leabharliosta* ag deireadh na tuairisce.

An tionscadal saoránachta a chur i bhfeidhm

- Achoimre ar na gníomhartha a rinneadh leis an tionscadal a dhéanamh a chur ar fáil. Sa chás go bhfuil tionscadal grúpa i gceist, déan idirdhealú idir gníomhartha an ghrúpa agus do ghníomhartha aonair ag baint úsáid as “muid” nó “mise” de réir mar is cuí.
- Déan anailís chriticiúil ar ghnéithe éagsúla an phlean gnímh, lena n-áirítear dúshláin ar bith a casadh air agus conas a chuathas i ngleic leis na dúshláin seo.
- Déan cur síos ar thorthaí an tionscadail.

Machnamh a dhéanamh ar na scileanna a fuarthas agus na scileanna a forbraíodh

- Machnamh a dhéanamh go géar ar an léargas pearsanta agus an t-eolas a d’fhoghlaim tú faoin ábhar seo ó thosaigh tú an tionscadal.
- Aithnítear agus déantar cur síos ar na scileanna a chuir tú forbairt orthu trí d’obair ar an tionscadal seo le tagairt áirithe a dhéanamh ar d’obair le daoine eile agus a bheith éifeachtach go pearsanta.
- Míniú go gonta an ról a bhíonn ag machnamh, aiseolas ó dhaoine eile, agus an fhoghlaim ón gcúrsa ort agus an tionscadal le déanamh agat.

TIONSCADAL SAORÁNACHTA – ROINN A

Réasúnaíocht agus Taighde **35 mharc**

	Sármhaith	An-Mhaith	Maith	Réasúnta
Míniú ar an réasúnaíocht	6 - 7M	4 - 5M	2 - 3M	0 - 1M
Aidhmeanna an tionscadail le plean gnímh a leagann na modhanna amach atá ag teastáil chun na haidhmeanna seo a bhaint amach	10 - 12M	7 - 9M	4 - 6M	0 - 3M
Achoimre ar an méid a aimsíodh agus na foinsí	10 - 12M	7 - 9M	4 - 6M	0 - 3M

Tagairtí agus Leabharliosta - Cúl an leabhráin a sheiceáil **(0/2/4)** **(4 mharc)**

TIONSCADAL SAORÁNACHTA - ROINN B

An tionscadal saoránachta a chur i bhfeidhm **45 marc**

	Sármhaith	An-Mhaith	Maith	Réasúnta
Achoimre ar na gníomhaíochtaí a rinneadh (Muid / Mé féin)	12 - 15M	8 - 11M	4 - 7M	0 - 3M
Anailís chriticiúil ar an bplean gnímh	12 - 15M	8 - 11M	4 - 7M	0 - 3M
Torthaí	12 - 15M	8 - 11M	4 - 7M	0 - 3M

TIONSCADAL SAORÁNACHTA - ROINN C

Machnamh a dhéanamh ar na scileanna a fuarthas agus na scileanna a forbraíodh **20 marc**

	An-Mhaith	Maith	Réasúnta
Eolas agus léargas faoin gceist	5 - 6M	3 - 4M	0 - 2M
Scileanna	5 - 6M	3 - 4M	0 - 2M
Machnamh	4M	3M	0 - 2M
Aiseolas agus foghlaim	4M	3M	0 - 2M